

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

18. Vberius ostenditur ex Augustino, timorem poenae & opus ex isto timore factum non esse ex gratia Christi, sed naturae viribus supposita fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

mirum sit in dubium posse revocari. Tradit enim non semel hujusmodi justitiam nostram, quam ex lege est, hoc est, ut jam audivimus, quam ex legis seu poenarum timore operamur, non gratiae Dei, sed nostris viribus esse tribuendam, eamque opponere solet justitiae Dei, hoc est, quam tribuit per gratiam suam Deus. *Quis ex Deo est iustitia, in fide utique est, quia credimus nobis iustitiam divinitus dari, non à nobis in nobis nostris viribus fieri. Nam cur illam iustitiam quae ex lege est, suam dixit Apostolus, non ex Deo, quasi lex non sit ex Deo? Quis hoc nisi impius senserit? Sed quia per litteram iubet, non per spiritum iuvat, quicumque sic audit litteram*

278. 106.

A legis, ut ei sufficere videatur cognovisse quid iubeat, aut prohibeat, quo id se arbitrii sui virtute, impleturum esse confidat, nec fide confugiat aditurandus ad spiritum vivificantem, ne rem sacrum littera occidat, profecto zelum Dei habet, sed non secundum scientiam. Ignorans enim dei iustitiam, id est, eam quae datur ex deo, & suam volens constituere, ut tantummodo ex lege sit, hoc est, ex doctrina & terrore legis, iustitia dei non est subiectus. Nam ut alibi dicit: Ex lege timeamus Deum, ex fide speramus in Deum. Cujusmodi testimonia in Augustino passim obvia sunt, & paulo ante nonnulla allegavimus.

Lib. de spir. & lit. 6. 29.

C A P V T X X V I.

Vberius ostenditur ex Augustino, Timorem poenae, & opus ex isto timore factum, non esse ex Gratia Christi, sed naturae viribus supposita fide.

EX istis igitur Augustini documentis clarum est, timorem poenae, & opus justitiae quod ex timore imperatur, fidem quidem praerequirere, sed ea jam in animo radicata proprie strictae dictatae Christi gratiam non exigere, sed ex proprii arbitrii viribus posse proficere. Quod si Deus timorem istum sua providentia in animis peccatorum: vel semper vel subinde concitet, vel etiam, si ita libet, interius inspiret, ea longè alterius rationis est, quam ea Christi gratia, de qua haecenus differuimus. Limites enim naturalis providentia, quantum ad substantiam, non excedit, eiusmodi gratiam etiam Pelagiani multis modis agnoverunt & confessi sunt. Ex quo fit, ut Augustinus ijs qui ex timore operantur gratiam dicitur verbi dari neget: *Timeantibus, inquit, poenam adferuntur gratia; hoc est, non datur, sub quo timore anima laborans; quando concupiscentiam malitiam in vicerit; nec timor ille quasi custos severus abesse ferit, per fidem confugiat ad misericordiam Dei, ut det quod iubet; atque inspirata gratia suavitate &c. Et alio ejusdem libri loco: Quicumque faciebant quod lex iubeat, non adjuvante spiritu gratiae, timore poenae faciebant, non amore iustitiae. Et libro secundo contra Iulianum: Multa multitudo dulcedinis Domini quam profecto non invidit, & tamen ascendit timoribus eum. Nam per dulcedinem illam, ex soleminis amore suo, Dei gratiam intelligere solet. Et in libro primo ad Simplicianum: Vilitatis vocatur lex, quando minatur & terret, & vindictat. Itaque idem praeceptum timentibus lex est, hoc est, non nisi sola lex, amantibus gratia est. Inde est illud in Evangelio: Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Eadem quippe lex, qua per Moysen data est, ut formidaretur, gratia & veritas per Iesum Christum facta est, ut impleretur. Et in Sermionibus de tempore: Lex terret, Evangelio, hoc est, gratiae, conversos sanavit: quos ut con-*

lib. 1. 29.

cap. 8.

lib. 1. 29.

lib. 1. 29.

lib. 1. 29.

A verteret lege terruerat. Et in Sermone decimo octavo de diversis, cum tradidisset sub lege timorem esse non amorem, subiicit: *Qui autem sub gratia est, non sub lege implet legem; quia non est ei pendus sed decus; nec timenti tormentum, sed amanti ornamentum. Et in Sermone tertio eorum quos in appendice collocarunt: Alii timeant, alij sperant, & de sperantibus & timentibus volo aliquid dicere. Lex timorem habet, gratia spem. Quid autem interest inter legem & gratiam, quando quidem unus datur & legis & gratiae? Lex terret de seipso praesumentem, gratia iuvat in Deum sperantem. Et enumeratis quibusdam legibus, atque inter ceteras illa quae dicit non concupisces, effectum eius exprimit quem ante gratiam in homine facit: *Audivisti, inquit, timuisti, tentasti pugnare, non potuisti superare. Causam quarit & simul reddit: Quare hoc, ait, nisi quia mandato accepto timuisti, non dilexisti, timere poenam, non amasti iustitiam. Qui timet poenam optat si fieri potest facere quod iubeat, & non habere quod timeat. Et ut intelligeremus neque timorem istum, neque compulsionem adulterij quam poenae timor imperat, ex gratia Dei proficisci, sed illam tantum quae ex iustitiae dilectione nascitur: Tam, inquit, gratia est, hoc tibi noli assumere, viribus tuis noli trahere; delectatione facis, bene, charitate facis, bene, annuo, consentio. Tam gustas dulcedinem, hoc est, gratiam, si speras in dominum. Hoc est, si non amplius ex timore adulterium caves, sed spe gratiae. Et in quaestionibus super Exodum: *Digitus dicitur, super Dei quo lex in tabulis conscripta est, TIMOR IN EXOD. CXXXV est eius, qui gratiam nondum intelligebat. &c. ut lex illis fieret pedagogus, à quo perduceremur ad gratiam quae est in fide Christi. Et in Psalmum nonagesimum iterum iterumque; fidelibus commendat, timorem legis & poenae, quo quod jubetur impleri non potest esse sine gratia, sine qua amor iustitiae, qua lex impletur, esse non potest: *Data est illa lex ad timorem, non ad amorem.****

Serm. 3. in Append.

In Psal. 90. Conc. 2.

Ut autem timor converteretur in amorem, occisus est A
 nestus &c. Et post quinquaginta dies, venit Spiritus
 sanctus iam in plenitudine amoris, non in pena
 timoris. Et paulo post ut ostenderet, timorem
 esse sine gratia, amorem cum gratia, in eju-
 dem propositi pertractatione subnectit: Ne
 ergo rei legis fierem, NON ACCEPTA GRATIA,
 & in lege rei tenerentur &c. in pedes huius capitis
 incurrent in legis reatum, missus est Spiritus san-
 ctus, ut amorem faceret & solveret a timore. Timor
 legem non implebat, amor implevit. Timuerunt ho-
 mines, & non impleverunt, & amaverunt & im-
 plexerunt. Quia ut alibi dicit: Homo potest fa-
 cere opus legis per charitatem iustitia, quod non po-
 test per timorem pena: que charitas est gratia novi
 Testamenti, hoc est, effectus gratie novi Testa-
 menti. In his vides apertissime traditum eos
 qui timebant ex lege, non accepisse Spiritum
 sanctum, non accepisse gratiam, & propterea
 non impleverunt legem: neque enim timor le-
 gis, sed amor est gratia, & ideo amor non ti-
 mor implet legem. Vnde alibi: Quid prodest
 legem accepisse MINANTEM, id est, incipientem

In Psal. 90.
Cant. 2.

Quel. 15. in
Deuter.

Serm. 12. de
verb. Apost.
cap. 1.

fuis minis timorem, & non adhaerentem, ut sub
 illa essentis rei ante gratiam? Frustra lex minatur,
 ubi iniquitas dominatur. Et in alio Sermone: Si
 vis ergo evadere legem MINANTEM, seu minis
 terrentem, ad Spiritum suum vivificantem, hoc est,
 ad gratiam qua timor legis caret: quia ut sta-
 tim de eadem lege prohibente minanteque di-
 xerat: VBI GRATIA NON ERAT AUXIT PRO-
 hibito desiderium. Et in Epistola centesima
 quadragesima-quarta: Tantum quisque pecca-
 eum odit quantum iustitiam diligit: quod non potest
 lege TERRENTE per litteram, sed Spiritu servante
 per gratiam. Sed quid isti veritati afferendae mul-
 tis immoretur? Quicquid superius de lege dixi-
 mus, quod adiutorium legis non sit gratia, hoc
 simul probat, terrorem ac timorem legis non
 esse gratiam, & quod ex tali timore operamur,
 non esse opus gratia, sed potius ad gratiam
 adipiscendam viam sternere. Nam legis ad-
 iutorium in eo proprie situm est, quod mi-
 nando terrendoque instar Pædagogum parvu-
 los ad gratiam ducit.

Serm. 3. cap. 1.

Epistola

Psal. 117.
2. Cor. 11.
Serm. 11.
de grat. 10.
Serm. 11.
de grat. 10.

C A P V T XXVII.

Ex puro timore pœnæ non potest ita fugi peccatum, ut nul-
 lum aliunde peccatum incurratur.

CVM igitur huiusmodi sit pœnæ timor, merito quaeripotest, utrum ex
 timore pœnæ vere aliquis fugere possit
 ac detestari peccatum, ita ut dum
 peccatum timendo cavet, nullo peccato, sive
 externo sive interno maculetur. Cujus diffi-
 cultatis veritas, ut planius pleniusque perci-
 piatur, duo hic supponi volumus; primum de
 homine sermonem esse, qui jam tenetur pec-
 candi delectatione & voluntate, sed per pec-
 narum timorem inde revocandus est. Si enim
 aliunde peccare nolit, nihil est quod ibi timor
 pœnarum advocetur aut agat. Alterum nullo
 profus alio motivo, quam timoris pœnæ ab
 eo peccatum fugi. Si enim id ex alio capite
 adverteretur, jam vis timoris percipi nequit, &
 extra hypothesi nostræ limites egredimur;
 non enim timore, sed alia ex causa peccatum
 declinabitur. Doctores igitur Scholastici ple-
 rique docent, omnino nos posse, in aliquo
 actu ex solo timore pœnæ omne peccatum fu-
 gere ac detestari, ita videlicet ut intentio vi-
 tandi pœnæ, fugam omnis peccati ac detesta-
 tionem velut medium assumat. Quam etiam
 tanquam attritionem ex timore pœnæ concep-
 tam dispositionem idoneam esse volunt, cui
 cum Sacramento penitentia, peccatorum re-
 missio & iustificatio tribuatur, prout Con-
 ciliium Tridentinum videtur tradere.
 Sed si secundum divi Augustini principia
 de ista difficultate sentire volumus, omnino
 statuendum est, impossibile esse, ut ille qui in
 peccandi proposito constitutus est, solâ pœnæ
 formidine ita mutet voluntatem; peccatum-

que detestetur, ut non peccet. Docet hoc di-
 vus Augustinus, & ab initio susceptæ fidei
 usque ad extremum vitæ tanta docuit con-
 stantia, quanta quicquam in universis operibus
 suis. Nunquam enim videtur dubitasse, quia
 in illo qui timere solo coëret manus, ne ma-
 lum faciat, malefaciendi tamen voluntas qua
 sit reus viget, quæ tunc in opere quoque sese
 proderet si pœna comminata tolleretur. Hoc
 enim apertissime docet in libro de Spiritu &
 littera: Vnde illis (Iudæis) lex iram operabatur
 abundante peccato quod ab scientibus perpetrabatur.
 Quia & quicumque faciebant quod lex iubebat, non
 adjuvantem Spiritu gratia, TIMORE PœNÆ FA-
 CIEBANT, non amore iustitia; ac PER HOC
 CORAM DEO NON ERAT IN VOLUNTATE,
 quod coram hominibus apparebat in opere: potiusque
 ex illo REI TENEBANTUR, quod eos noverat
 male si fieri posset impune, committere. Et in eo-
 dem loco iterum: Nec audiunt quod legunt: Quia
 non iustificabitur ex lege omnis caro coram Deo. Po-
 test enim fieri coram hominibus, NON AVTEM CO-
 RAM ILLO QUI CORDIS IPSIVS ET INTI-
 MÆ VOLUNTATIS INSPECTOR EST, ubi vi-
 det etiam si aliud faciat, qui legem timet, quod tamen
 mallet facere si liceret. Et inferius in eodem libro:
 Ex hac promissione, hoc est, Dei beneficio ipsa lex im-
 pletur, sine qua promissione PRÆVARICATORES
 FACIT, vel usque ad effectum mali operis, si etiam re-
 pagula timori concupiscentia flamma transcendit,
 vel certe IN SOLA VOLUNTATE, si timor pœnæ
 suavitatem libidinis vicerit. Et iterum circa finem
 illius libri: Quoniam & illi qui timore pœnæ iusti-
 tiam suam facere conantur, & ideo non faciunt
 iustitiam

Lib. de Spir.

Lib. de Spn

ibid. cap. 10